

การพัฒนาการคิดวิเคราะห์วิชาสังคมศึกษาโดยใช้กรณีศึกษาของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

The Development of Analytical Thinking skills by using case studies in Social Studies for Mathayomsuksa 2 Students

วิชญา นรณี¹

พจนมาลย์ สกนเกียรติ²

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาการคิดวิเคราะห์วิชาสังคมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้กรณีศึกษา 2) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา 3) ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนต่อการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาในรายวิชาสังคมศึกษา กลุ่มตัวอย่างคือนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/3 โรงเรียนมาแตร์เดอีวิทยาลัย เขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 จำนวนนักเรียน 36 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive sampling) เครื่องมือวิจัย ประกอบด้วย 1) แผนการจัดการเรียนรู้ โดยใช้กรณีศึกษา รายวิชาสังคมศึกษา สารหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม 2) แบบประเมินการคิดวิเคราะห์ 3) แบบประเมินพฤติกรรมการทำงานรายบุคคลและกลุ่ม 4) แบบ ทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 5) แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนต่อการใช้กรณีศึกษา ผู้วิจัยเก็บรวบรวมวิเคราะห์และประมวลผลข้อมูลทางสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบค่าที (t – test for Dependent Sample)

ผลการวิจัยพบว่า 1) ความสามารถในการคิดวิเคราะห์วิชาสังคมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้กรณีศึกษา นักเรียนที่มีคะแนนไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80 ผ่านเกณฑ์จำนวน 29 คน คิดเป็นร้อยละ 80.56 และนักเรียนที่ไม่ผ่านเกณฑ์จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 19.44 2) นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา มีคะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่าง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) ระดับความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ต่อ การเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาในรายวิชาสังคมศึกษา ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ : การพัฒนาการคิดวิเคราะห์, การใช้กรณีศึกษา, วิชาสังคมศึกษา

¹ นักศึกษาหลักสูตร ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน วิทยาลัยครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

² ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

วิชาสังคมศึกษาเป็นวิชาสำคัญที่ช่วยให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจ ว่ามนุษย์ดำรงชีวิตอย่างไร ทั้งในฐานะปัจเจกบุคคลและการอยู่ร่วมกันในสังคม นอกจากนี้ยังช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจถึงการพัฒนาเปลี่ยนแปลงตามยุคสมัย กาลเวลา ตามเหตุปัจจัยต่างๆ ทำให้เกิดความเข้าใจในตนเองและผู้อื่น ยอมรับในความแตกต่าง สามารถนำความรู้ไปปรับใช้ในการดำเนินชีวิต และเป็นพลเมืองดีของประเทศชาติ และสังคมโลก (กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, 2551) ดังนั้น การจัดการศึกษาในกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมจึงไม่ใช่การเรียนเฉพาะเนื้อหาความรู้ แต่จำเป็นต้องให้นักเรียนสามารถวิเคราะห์ แยกแยะ ประเด็นปัญหา และใช้เหตุผลพิจารณาเรื่องราวหรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ทั้งนี้จากแผนปฏิบัติการของโรงเรียน มาแตร์เดอีวิทยาลัย โครงการที่ 2.1/3 ได้ระบุว่าการพัฒนาหลักสูตรการจัดการเรียนรู้ของกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนให้รู้เท่าทันสถานการณ์แห่งกาลเวลาที่เปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ และให้เหมาะสมกับความต้องการของผู้เรียน เพิ่มทัศนคติที่ดีในการเรียนรู้กลุ่มสาระสังคมศึกษาฯ โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เน้นกระบวนการเรียนรู้ด้วยการแก้ปัญหา การสืบค้นข้อมูล ลดการเรียนแบบท่องจำตามตำรา เพื่อให้ผู้เรียนเกิดทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต สามารถเลือกรับข้อมูล วิเคราะห์ สังเคราะห์ ข้อมูลได้เหมาะสมตามวัย ทั้งนี้เพื่อนำความรู้ที่ได้ไปปรับใช้ในการชีวิตประจำวัน ด้วยเหตุนี้ครูผู้สอนในกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมจึงต้องหาวิธีการสอนที่เหมาะสม ทำให้ผู้เรียนเกิดความสนใจ และช่วยพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนได้

การคิดวิเคราะห์ถือเป็นทักษะที่สำคัญ ช่วยให้ผู้เรียนเกิดความสำเร็จในการเรียนรู้ และเป็นทักษะที่จะช่วยให้เข้าใจสถานการณ์ต่างๆในชีวิตประจำวันได้อย่างเป็นระบบ และเพื่อให้ผู้เรียนเกิดทักษะดังกล่าว ครูผู้สอนจะต้องเปิดโอกาสให้ผู้เรียนเสนอความคิดที่หลากหลาย เพื่อให้ผู้เรียนตั้งคำถามและนำไปสู่การค้นหาคำตอบ ซึ่งชัยอนันต์ สมุทวณิช (2552) ให้ความหมายของการคิดวิเคราะห์ว่า คือการแสวงหาข้อเท็จจริงด้วยการระบุ จำแนก แยกแยะ ข้อมูลในสถานการณ์ที่เป็นแหล่งคิดวิเคราะห์ ทั้งที่เป็นข้อเท็จจริง กับความคิดเห็น หรือจุดเด่น จุดด้อย ในสถานการณ์ เป็นการจัดข้อมูลให้เป็นระบบ เพื่อไปใช้เป็นพื้นฐานในการคิดระดับอื่นๆเช่น บรรจง แสงนภาวรรณ (2556) ได้ทำการศึกษาเรื่องทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยการประยุกต์ใช้เทคนิคการสอน KWL Plus พบว่าทักษะการอ่านคิดวิเคราะห์หลังจัดการเรียนรู้สูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้ สุพัตรา ตาดม่วง (2558) ได้ทำการศึกษาโครงการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียน โรงเรียนหนองหัว สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 พบว่าทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนหลังการเข้าร่วมโครงการสูงกว่าก่อนการเข้าร่วมโครงการ พิชญะกันธิยะ (2559) ได้พัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบบันได 5 ขั้น วิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น พบว่า นักเรียนมีทักษะการคิดวิเคราะห์สูงกว่าก่อนได้รับการจัดการเรียนรู้ และมีทักษะการคิดวิเคราะห์ภาพรวมอยู่ในระดับดี เป็นต้น

สำหรับการใช้การเรียนรู้แบบกรณีศึกษา คือการเรียนรู้ที่ฝึกให้ผู้เรียนสามารถแก้ไขปัญหา ประยุกต์ใช้ความรู้จากสถานการณ์ที่นักเรียนเคยเผชิญ แลกเปลี่ยนและอภิปรายร่วมกันเป็นกลุ่ม เพื่อนำไปสู่ ข้อสรุปหรือทางออกของปัญหา ดังที่ทิสนา แคมมณี (2552) กล่าวว่า การสอนแบบกรณีศึกษา หมายถึง กระบวนการที่ผู้สอนใช้ในการช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด โดยผู้เรียนศึกษาเรื่อง ที่สมมติขึ้นมาจากความเป็นจริงและตอบประเด็นคำถามเกี่ยวกับเรื่องนั้น แล้วนำคำตอบและเหตุผลที่มาจาก คำตอบนั้นมาใช้เป็นข้อมูลในการอภิปราย เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ พงษ์ยุทธ กล้ายุทธ (2552) การสอนแบบกรณีศึกษาจะช่วยสร้างความสามารถในการคิดวิเคราะห์ สร้างทักษะในการตั้งคำถาม การอภิปราย สร้างทักษะในการถกเถียงและกล้าแสดงออก กรณีศึกษาทำให้การจำกัดทางความคิดในเชิง วิชาการถูกเปิดออก ช่วยให้นักศึกษาเกิดการตัดสินใจภายในเวลาที่กำหนดถึงแม้จะมีข้อมูลหรือทฤษฎีที่ไม่ สมบูรณ์ นอกจากนี้ยังเป็นวิธีการที่สนุกที่ทำให้ผู้เรียนเกิดการตื่นตัว มีการโต้แย้งกันภายใต้กรณีศึกษา และ กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความพยายามมากขึ้น เช่น การวิจัยของธัญวลัย กุลวงษ์ (2558) ศึกษาการพัฒนา ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการแก้ปัญหา เรื่อง วิกฤตการณ์สิ่งแวดล้อมของนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 2 ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาและการแก้ปัญหา วรวัฒน์ อินทฤทธิ์ (2558) ผลของ การเรียนการสอนสังคมศึกษาโดยใช้วิธีการกรณีศึกษาที่มีต่อมโนทัศน์ประชาธิปไตยและความสามารถในการ คิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาวิธีการจัดการเรียนการสอนโดยใช้กรณีศึกษา เพื่อพัฒนาการคิด วิเคราะห์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความพร้อมในการแก้ปัญหาเมื่อเผชิญ กับสถานการณ์จริง ผ่านการคิดและอภิปรายร่วมกันทั้งเป็นรายบุคคลและเป็นรายกลุ่ม ตลอดจนช่วยให้ ผู้เรียนมีมุมมองที่กว้างขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาการคิดวิเคราะห์วิชาสังคมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้กรณีศึกษา
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา ก่อนและหลังการเรียนรู้โดยใช้ กรณีศึกษา
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนต่อการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาในรายวิชาสังคมศึกษา

สมมติฐานการวิจัย

1. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์วิชาสังคมศึกษา หลังการ เรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80 ของคะแนนเต็ม
2. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มี ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาโดยใช้กรณีศึกษา หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีความพึงพอใจต่อการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาในรายวิชาสังคมศึกษาอยู่ในระดับมาก

ขอบเขตของการวิจัย

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/3 โรงเรียนมาแตร์เดอีวิทยาลัย เขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 จำนวนนักเรียน 36 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive sampling)

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรต้น การเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษา

ตัวแปรตาม 1. ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ 2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 3. ความพึงพอใจที่มีต่อการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษา

ขอบเขตด้านเนื้อหา

เนื้อหาสาระที่นำมาสร้างแผนการจัดการเรียนรู้ นำมาจากหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนมาแตร์เดอีวิทยาลัย เขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ในสาระที่ 2 หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม มาตรฐาน ส 2.1 เห็นคุณค่าในการปฏิบัติตนตามสถานภาพ บทบาท สิทธิ เสรีภาพ หน้าที่ในฐานะพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย ประกอบไปด้วยเนื้อหาต่อไปนี้

เรื่อง พลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย

1. สังคมประชาธิปไตย
2. สถานภาพ บทบาท สิทธิ เสรีภาพและหน้าที่
3. แนวทางการส่งเสริมให้ปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดี

เรื่อง กฎหมายกับการดำเนินชีวิต

1. ความหมาย ความสำคัญ และกระบวนการในการตรากฎหมาย
2. กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับตนเองและครอบครัว
3. กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับชุมชนและประเทศชาติ

เรื่อง สถาบันทางสังคม

1. ความหมาย ความสำคัญและบทบาทของสถาบันทางสังคม
2. ความสัมพันธ์ของสถาบันทางสังคม
3. บทบาทสำคัญของสถาบันทางสังคมไทย

ระยะเวลาในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ดำเนินการในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2551 ใช้เวลาทดลองจำนวน 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 คาบ คาบเรียนละ 50 นาที จำนวนทั้งหมด 15 คาบ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แผนการจัดการเรียนรู้ โดยใช้กรณีศึกษา รายวิชาสังคมศึกษา สารหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม

2. แบบประเมินการคิดวิเคราะห์ โดยใช้กรณีศึกษา

3. แบบประเมินพฤติกรรมการทำงานรายบุคคลและรายกลุ่ม

4. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

5. แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนต่อการใช้กรณีศึกษา

การเก็บรวบรวมข้อมูล

วิธีดำเนินการวิจัย การพัฒนาการคิดวิเคราะห์วิชาสังคมศึกษา โดยใช้กรณีศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนมาแตร์เดอีวิทยาลัย จำนวนนักเรียน 36 คน มีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ผู้สอนชี้แจงวัตถุประสงค์ เป้าหมายของการเรียน และการประเมินผล ให้นักเรียนทราบ

2. นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียน (Pre-test) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ไปทดสอบความรู้วิชาสังคมศึกษากับนักเรียนชั้น ม.2/3 โรงเรียนมาแตร์เดอีวิทยาลัย เขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร จำนวน 36 คน ใช้เวลาทดสอบ 1 คาบ

3. ดำเนินการจัดการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษาตามแผนการจัดการเรียนรู้จำนวน 7 แผน โดยใช้เวลาในการเรียนรู้ 15 คาบ และในระหว่างเรียนครูสังเกตและประเมินพฤติกรรมการทำงาน

4. นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน (Post-test) ซึ่งเป็นแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางเรียนไปทดสอบความรู้วิชาสังคมศึกษากับนักเรียนชั้น ม. 2/3 โรงเรียนมาแตร์เดอีวิทยาลัย เขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร จำนวน 36 คน ใช้เวลาทดสอบ 1 คาบ

5. ให้นักเรียนทำแบบสอบถามความพึงพอใจต่อการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษา เพื่อเก็บเป็นข้อมูล

6. รวบรวมข้อมูลทั้งหมดมาวิเคราะห์และแปลผล

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ผลการพัฒนาการคิดวิเคราะห์โดยใช้กรณีศึกษาและผลการประเมินพฤติกรรมการทำงานแบบรายบุคคลและกลุ่ม โดยวิเคราะห์หาค่าร้อยละ (Percentage)

2. วิเคราะห์ผลการประเมินพฤติกรรมการทำงานแบบรายบุคคลและรายกลุ่ม โดยวิเคราะห์หาค่าร้อยละ (Percentage)

3. การทดสอบสมมติฐาน เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน ใช้สถิติ t – test for Dependent Sample

4. วิเคราะห์ผลการประเมินแบบสอบถามความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษา โดยหาค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

ผลการวิจัย

1. ผลคะแนนความสามารถในการคิดวิเคราะห์ วิชาสังคมศึกษา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้กรณีศึกษาในภาพรวมกิจกรรมทั้ง 6 ครั้ง นักเรียนผ่านเกณฑ์ร้อยละ 83.69 และเมื่อพิจารณาเป็นรายบุคคล การคิดวิเคราะห์ของนักเรียนที่มีคะแนนไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80 ผ่านเกณฑ์จำนวน 29 คน คิดเป็นร้อยละ 80.56 และการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนที่มีคะแนนต่ำกว่าร้อยละ 80 ไม่ผ่านเกณฑ์จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 19.44

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาโดยใช้กรณีศึกษา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน ($\bar{X} = 25.08$, S.D. = 3.00) สูงกว่าก่อนเรียน ($\bar{X} = 20.86$, S.D. = 4.59) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้

3. ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ต่อการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษา ในรายวิชาสังคมศึกษาพบว่า ระดับความพึงพอใจในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.45$, S.D. = 0.10) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อยคือ ด้านผู้สอน ($\bar{X} = 4.53$, S.D. = 0.50) ด้านเนื้อหา ของกรณีศึกษา ($\bar{X} = 4.46$, S.D. = 0.68) ด้านการจัดกิจกรรม ($\bar{X} = 4.35$, S.D. = 0.69)

อภิปรายผล

ผลการวิจัยเรื่อง เรื่องการพัฒนาการคิดวิเคราะห์วิชาสังคมศึกษาโดยใช้กรณีศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ผู้วิจัยอภิปรายจากข้อค้นพบในการวิจัย ดังนี้

1. ผลคะแนนความสามารถในการคิดวิเคราะห์วิชาสังคมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้กรณีศึกษาในภาพรวมมีนักเรียนผ่านเกณฑ์ร้อยละ 83.69 และเมื่อพิจารณาเป็นรายบุคคล การคิดวิเคราะห์ของนักเรียนที่มีคะแนนไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80 ผ่านเกณฑ์จำนวน 29 คน คิดเป็นร้อยละ 80.56 และการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนที่มีคะแนนต่ำกว่าร้อยละ 80 ไม่ผ่านเกณฑ์จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 19.44 ทั้งนี้ คะแนนร้อยละของการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนกลุ่มที่ไม่ผ่านเกณฑ์ มีช่วงคะแนนอยู่ระหว่าง 70.37-74.07 ซึ่งมีคะแนนต่างจากกลุ่มอื่นไม่มากซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน และเมื่อพิจารณาการประเมินความสามารถในการคิดวิเคราะห์ที่นักเรียนไม่ผ่านเกณฑ์ อาจเนื่องจากนักเรียนไม่เคยเรียนแบบกรณีศึกษามาก่อน และที่สำคัญคือจะต้องแสดงความคิดเห็น คิดวิเคราะห์ อภิปรายและแก้ปัญหาด้วยตนเอง รวมทั้งมีการทำงานแบบกลุ่มซึ่งถือเป็นประสบการณ์ใหม่ รวมทั้งนักเรียนยังเขียนสรุปความรู้และการยกตัวอย่างไม่ชัดเจนและไม่ครอบคลุมประเด็นคำถาม

อย่างไรก็ตาม ผลที่ได้นี้แสดงให้เห็นว่าการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาสามารถช่วยพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์ได้ ซึ่งอธิบายได้ว่าขั้นตอนของการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาทั้ง 5 ขั้นตอนคือ 1) นำเสนอกรณีศึกษา 2) ระบุประเด็นปัญหา 3) วิเคราะห์ประเด็นปัญหา คือให้นักเรียนใช้กระบวนการกลุ่ม และแหล่งข้อมูลอื่นๆ เพื่อวิเคราะห์กรณีศึกษา 4) อภิปรายทางแก้ปัญหาและนำเสนอผลลัพธ์ 5) อภิปรายและร่วมกันสรุปคำตอบ จัดเป็นกระบวนการที่สนับสนุนนักเรียนให้เกิดการคิดวิเคราะห์ เนื่องจากมีแนวทางให้นักเรียนได้ฝึกคิดเป็นลำดับขั้นตอน โดยครูเป็นผู้กระตุ้นให้นักเรียนแสวงหาคำตอบจากกรณีศึกษาที่ได้อ่าน ซึ่งสுகุณธ์ ลินทรพานนท์ และคณะ (2545) ได้กล่าวไว้ว่า การสอนแบบกรณีศึกษา คือการสอนที่มีการนำเสนอเอาสถานการณ์ ปัญหา หรือเรื่องราวต่างๆที่เกิดขึ้นจริง หรืออาจจะเกิดขึ้นได้ในชีวิตจริงมาดัดแปลง เพื่อเป็นตัวอย่างให้ผู้เรียนได้ศึกษา วิเคราะห์ และมีการฝึกให้ผู้เรียนได้ทำความเข้าใจมองเห็นปัญหาอย่างแท้จริง และฝึกฝนหาทางแก้ไขปัญหานั้นๆ ผู้เรียนมีการอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และแลกเปลี่ยนข้อมูลซึ่งกันและกัน ตลอดจนการร่วมกันตัดสินใจ สอดคล้องกับวันเพ็ญ สุลง (2561) ศึกษาการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาเพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์วิชาการบริหารงานคุณภาพในองค์กร ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงปีที่ 2 พบว่า 1) การคิดวิเคราะห์รายวิชาการบริหารงานคุณภาพในองค์กร ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงปีที่ 2 โดยใช้กรณีศึกษา นักศึกษามีคะแนนไม่ต่ำกว่า 80 จากการทำแบบฝึกและแบบทดสอบ คือผ่านเกณฑ์จำนวน 6 กลุ่ม คิดเป็นร้อยละ 85.71 และไม่ผ่านเกณฑ์จำนวน 1 กลุ่ม คิดเป็นร้อยละ 14.29 และวินัส แก้วประเสริฐ (2556) ศึกษาผลการคิดวิเคราะห์และสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้วยการเรียนแบบอิลีร์นิงโดยใช้การเรียนการสอนแบบกรณีศึกษา ของนักเรียนระดับปริญญาตรี สาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ ได้สรุปการวิจัยว่า นักศึกษากลุ่มเก่งมีคะแนนความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน และนักศึกษากลุ่มปานกลางและกลุ่มอ่อนมีคะแนนความสามารถในการคิดวิเคราะห์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ปัจจัยอีกประการที่ส่งผลต่อการคิดวิเคราะห์ของนักเรียน มาจากการเลือกใช้ประเภทของกรณีศึกษา โดยการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยเลือกกรณีศึกษา 2 ประเภท คือ กรณีประวัติ (Case history) ซึ่งเป็นเรื่องประวัติหรือความเป็นมาของบุคคลหรือโครงการต่างๆ ประสบการณ์หรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นซึ่งควรแก่การศึกษา และกรณีวิเคราะห์เหตุการณ์ (Situational critical incident case) เป็นเรื่องสถานการณ์หรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น และมีลักษณะเป็นสถานการณ์สั้นๆ มีข้อมูลต่างๆประกอบ ซึ่งรูปแบบของกรณีศึกษาที่ผู้วิจัยเลือกมามีความเหมาะสมและสอดคล้องกับเป้าหมายของการสอนวิชาสังคมศึกษา สารหน้าที่และที่พลเมือง และเชื่อมโยงกับชีวิตจริง และอยู่ในความสนใจของผู้เรียน สอดคล้องกับ Herreid (1999) ได้กล่าวว่าการสร้างกรณีศึกษาที่ดีควรประกอบด้วย 1) การเล่าเรื่องราวในกรณีศึกษาที่มีความสัมพันธ์กับเรื่องที่ผู้เรียนเรียนตั้งแต่ต้นจนจบ 2) มีจุดเน้นและประเด็นในเรื่องที่สนใจ มีความสำคัญ มีปัญหา และมีแนวคิด 3) มีความน่าสนใจและประเด็นที่ทันสมัย นอกจากนี้เมื่อนักเรียนศึกษากรณีศึกษาแล้ว ผู้สอนให้ประเด็นคำถามที่ท้าทายให้นักเรียนคิดและอภิปราย

เมื่อเปรียบเทียบคะแนนการคิดวิเคราะห์กับคะแนนพฤติกรรมการทำงานรายบุคคลและรายกลุ่มพบว่า นักเรียนที่ผ่านเกณฑ์การวิเคราะห์และมีพฤติกรรมการทำงานในระดับดีมีจำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 47.22 นักเรียนที่ผ่านเกณฑ์การวิเคราะห์และมีพฤติกรรมการทำงานในระดับดีมีจำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 33.33 นักเรียนที่ไม่ผ่านเกณฑ์การวิเคราะห์และมีพฤติกรรมการทำงานในระดับดีมีจำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 2.78 และนักเรียนที่ไม่ผ่านเกณฑ์การวิเคราะห์และมีพฤติกรรมการทำงานในระดับดีมีจำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 16.67 ดังนั้นจะเห็นได้ว่าคะแนนพฤติกรรมการทำงานสอดคล้องกับคะแนนความสามารถทางการคิดวิเคราะห์ของนักเรียน ซึ่งสำหรับการจัดการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษา ปัจจัยหนึ่งที่สำคัญคือบทบาทของผู้เรียนที่จะต้องใส่ใจและสามารถควบคุมพฤติกรรมของตนเองได้ นอกจากนี้ยังพบว่า ผลคะแนนพฤติกรรมการทำงานกลุ่มส่วนใหญ่อยู่ในระดับดีมาก ทั้งนี้อาจเนื่องจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาผ่านกระบวนการกลุ่ม ทำให้ผู้เรียนได้แลกเปลี่ยนความรู้ที่หลากหลายจากสมาชิกภายในกลุ่ม เปิดโอกาสให้วิเคราะห์และอภิปราย รวมทั้งร่วมกันคิดหาสาเหตุและวิธีการแก้ปัญหาจากกรณีศึกษาที่กลุ่มตนเองได้รับ ซึ่งประพันธ์ สุเสารัจ (2540) ได้กล่าวเกี่ยวกับการใช้กรณีศึกษาร่วมกับกระบวนการกลุ่มว่า จะช่วยให้ผู้เรียนได้รู้จักคิด และพิจารณาข้อมูลที่ตนได้รับอย่างถี่ถ้วน และการอภิปรายจะช่วยให้ผู้เรียนได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนข้อมูลซึ่งกันและกัน รวมทั้งการนำเอากรณีต่างๆ ซึ่งคล้ายคลึงกับชีวิตจริงมาใช้ จะช่วยให้การเรียนรู้มีลักษณะใกล้เคียงความเป็นจริง ซึ่งมีส่วนทำให้การเรียนรู้มีความหมายสำหรับผู้เรียนมากยิ่งขึ้น และสอดคล้องกับวันเพ็ญ สุลง (2561) ซึ่งศึกษาการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาเพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ วิชาการบริหารงานคุณภาพในองค์กร ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงปีที่ 2 พบว่า นักศึกษาทุกกลุ่มมีพฤติกรรมการทำงานอยู่ในระดับดีมาก เนื่องจากนักศึกษาส่วนใหญ่มีความร่วมมือการแสดงความคิดเห็น การยอมรับฟังความคิดเห็น การตั้งใจทำงาน และความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาโดยใช้กรณีศึกษา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน ($\bar{X} = 25.08$, S.D. = 3.00) สูงกว่าก่อนเรียน ($\bar{X} = 20.86$, S.D. = 4.59) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่ง พงษ์ยุทธ กล้ายุทธ (2552) ได้กล่าวเกี่ยวกับประโยชน์ของการใช้กรณีศึกษาว่า เป็นการสอนที่มีประสิทธิภาพเพราะนักเรียนได้เรียนรู้จากบทความที่ดีที่สุดที่พวกเขาได้สอนตัวเอง การเรียนรู้จะดีที่สุดเมื่อเกิดกระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเอง และการที่นักศึกษาได้เรียนรู้ปัญหาจากกรณีศึกษาด้วยตนเอง เป็นกุญแจสำคัญที่จะทำให้เกิดประสิทธิภาพของการศึกษาโดยวิธีการดังกล่าว สอดคล้องกับชูวิทย์ ไชยเบ้า (2552) ศึกษาวิธีการสอนแบบกรณีศึกษาที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ราชวิทยาลัยการศึกษาระดับปริญญาโท เรื่องวัฒนธรรม พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาสังคมศึกษาเบื้องต้น เรื่องวัฒนธรรมโดยใช้วิธีการสอนแบบกรณีศึกษาของกลุ่มตัวอย่างหลังการเรียนสูงกว่าก่อนการเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และวรุฒน์ อินทฤทธิ์ (2558) ศึกษาผลของการเรียนการสอนสังคมศึกษาโดยใช้วิธีการกรณีศึกษาที่มีต่อมโนทัศน์ประชาธิปไตยและความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย พบว่านักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายที่ได้รับการเรียนการสอนสังคมศึกษาโดยใช้วิธี

กรณีศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสังคมศึกษาสูง ปานกลาง และต่ำมีมโนทัศน์ประชาธิปไตยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกจากนี้ทีศนา แคมมณี (2552) ได้กล่าวถึงข้อดีของการสอนโดยใช้กรณีศึกษาว่า เป็นวิธีสอนที่ช่วยให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการเรียนสูง ส่งเสริมปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนและส่งเสริมการเรียนรู้จากกันและกัน

3. ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ต่อการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษา ในรายวิชาสังคมศึกษาพบว่า ระดับความพึงพอใจในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.45$, S.D. = 0.10) สอดคล้องกับประจวบ เพิ่มสุวรรณ (2552) ได้ศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาต่อการเรียนการสอนโดยใช้วิธีกรณีศึกษา พบว่าระดับความพึงพอใจของนักศึกษาต่อการเรียนการสอนโดยใช้กรณีศึกษาอยู่ในระดับสูง และความพึงพอใจของนักศึกษาแต่ละภาควิชาไม่แตกต่างกัน และศิริระ สัตยไพศาล (2556) ได้ศึกษาผลของการใช้กรณีศึกษาจัดการเรียนการสอนในรายวิชา IMG462 สัมมนาการจัดการอุตสาหกรรม พบว่า นักศึกษามีความพึงพอใจในการเข้าร่วมกระบวนการจัดการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาอยู่ในระดับมาก

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ด้านผู้สอนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.53$, S.D. = 0.50) เนื่องมาจากการจัดการเรียนการสอนแบบกรณีศึกษาทำให้มีการแลกเปลี่ยนแนวคิดและความรู้กันระหว่างผู้สอนและผู้เรียน ตลอดจนกิจกรรมครูผู้สอนเป็นผู้ให้คำปรึกษาชี้แนะแนวทาง และสร้างกำลังใจแก่ผู้เรียน จึงทำให้เกิดปฏิสัมพันธ์ที่ดีร่วมกัน ผู้สอนมีการแจ้งวัตถุประสงค์และภาพรวมเนื้อหาก่อนเริ่มกิจกรรม นอกจากนั้นในการอภิปรายทางแก้ปัญหาของกรณีศึกษา ผู้สอนมีส่วนสำคัญที่ทำให้ผู้เรียนวิเคราะห์และหาข้อสรุปร่วมกัน ดังนั้นจะเห็นว่าผู้สอนมีบทบาทสำคัญต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน สอดคล้องกับ Roger (1959) ซึ่งได้กล่าวถึงการจัดการเรียนการสอนโดยใช้กรณีศึกษาของครูผู้สอนไว้ว่า ครูสร้างบรรยากาศในชั้นเรียนให้ผู้เรียนได้รับสัมผัสจริงกับปัญหาที่เกี่ยวข้องกับผู้เรียน เปิดเผยและตระหนักในทัศนคติที่มี ขอมรับความรู้สึกรู้สึกของตนเอง จริ่งใจในการสร้างสัมพันธภาพกับผู้เรียน ครูยอมรับผู้เรียนอย่างที่เขาเป็น เข้าใจความรู้สึกของผู้เรียน จัดทรัพยากรแหล่งเรียนรู้ให้พร้อม ครูต้องจัดสรรเอกสารตำรา อุปกรณ์เครื่องใช้ สถานที่ปฏิบัติงาน ให้มีพร้อมให้ผู้เรียนเลือกใช้ได้ แต่ไม่เป็นการบังคับ และสร้างบรรยากาศในชั้นเรียน และสร้างสัมพันธภาพกับผู้เรียนที่ส่งเสริมแรงจูงใจพื้นฐานของผู้เรียน

ด้านเนื้อหาของกรณีศึกษามีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.46$, S.D. = 0.68) มีสาเหตุมาจาก กรณีศึกษามีความทันสมัยและอยู่ในชีวิตจริงของผู้เรียน เนื้อหาตรงตามวัตถุประสงค์รายวิชา เนื่องจากผู้วิจัยได้ศึกษาและดำเนินการตามแนวทางของการเขียนกรณีศึกษาก่อนนำไปใช้จริงกับผู้เรียน สามารถเชื่อมโยงความรู้เดิมกับความรู้ใหม่ เหมาะสมกับช่วงวัยของนักเรียน และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ สอดคล้องกับดาร์กา วรณวนิช (2549) ว่าการเรียนรู้ด้วยกรณีศึกษาช่วยให้ผู้เรียนได้ฝึกแก้ปัญหาสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตจริงได้เป็นอย่างดี ช่วยให้ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ การคิดแก้ปัญหา ช่วยให้ผู้เรียนมีมุมมองที่กว้างไกลขึ้น และช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้สูงและส่งเสริมปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียน

สำหรับด้านการจัดกิจกรรมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.35$, S.D. = 0.69) เนื่องจากกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้กรณีศึกษาเน้นบทบาทของผู้เรียน ในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้หรือแสดงความคิดเห็น มีบรรยากาศการเรียนอิสระและท้าทายกระตุ้นให้ผู้เรียนได้คิดและอภิปรายร่วมกัน และส่งผลทำให้นักเรียนได้รับความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องที่เรียนเพิ่มมากขึ้น สอดคล้องกับพงษ์ยุทธ กล้ายุทธ (2552) ว่าการสอนโดยใช้กรณีศึกษาเป็นวิธีการที่สนุกที่ทำให้ผู้เรียนเกิดการตื่นตัว มีการโต้แย้งกันภายใต้กรณีศึกษา และกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความพยายามมากขึ้น ในชั้นเรียนควรทำให้ผู้เรียนเกิดความต้องการที่อยากจะเรียนรู้ว่าจะอะไรคือสิ่งที่อยู่ในหนังสือ มีการโน้มน้าวให้ผู้เกิดความกระตือรือร้น สร้างกำลังใจ รวมทั้งทำให้นักเรียนยอมรับในข้อจำกัดต่างๆ และการสอนโดยใช้กรณีศึกษาเป็นเครื่องมือที่ดีที่สุดสำหรับการบรรลุวัตถุประสงค์เหล่านี้

ข้อค้นพบในงานวิจัย

1. ในการทำงานเป็นกลุ่ม ผู้เรียนให้ความร่วมมือในการวิเคราะห์กรณีศึกษา สามารถแลกเปลี่ยนร่วมกันคิดและสรุปความรู้ ทำให้ผลสัมฤทธิ์ของงานออกมามีดีกว่าแบบรายบุคคล และง่ายต่อการเชื่อมโยงกรณีศึกษากับเนื้อหาในการอภิปรายและสรุปท้ายคาบเรียน

2. การนำเอาการเรียนการสอนโดยใช้กรณีศึกษาในวิชาสังคมศึกษา สาระหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม ทำให้นักเรียนมีความสนใจในการเรียนเพิ่มมากขึ้น กระตุ้นให้นักเรียนได้ใช้ความคิดและแสดงความคิดเห็นได้อย่างอิสระ ซึ่งสังเกตได้ว่านักเรียนกล้าแสดงความคิดเห็นที่แตกต่างหลากหลายของตนเองมากขึ้นทั้งในกลุ่มของตนเองและกับผู้อื่น

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับการนำไปใช้

1. ผู้สอนควรอธิบายหลักการคิดวิเคราะห์แต่ละประเภทให้นักเรียนเข้าใจ โดยเฉพาะในคาบเรียนแรก และอาจจะมีการยกตัวอย่างเป็นแนวทางในการวิเคราะห์ให้นักเรียน

2. การจัดการเรียนการสอนแบบกรณีศึกษาจะประสบความสำเร็จนั้น ขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายอย่าง ได้แก่ การจัดสิ่งแวดล้อมในการเรียนที่มีความเหมาะสม การตั้งคำถามกระตุ้นความสนใจของผู้เรียน และสื่อที่มีความหลากหลายและน่าสนใจ

3. ในการคัดเลือกกรณีศึกษา ผู้วิจัยควรเลือกเนื้อหาที่สอดคล้องกับความสนใจและช่วงวัยของผู้เรียน เป็นเนื้อหาที่ทันสมัย และอยู่ในชีวิตจริงของนักเรียน จึงจะทำให้ผู้เรียนให้ความสนใจกิจกรรมการเรียนการสอนมากขึ้น

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษากับวิชาสังคมศึกษาในสาระอื่นๆ เช่น ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม สาระเศรษฐศาสตร์ สาระประวัติศาสตร์ และสาระภูมิศาสตร์ หรือนำไปประยุกต์ใช้กับวิชาอื่น เพื่อจะได้พัฒนาและฝึกทักษะการคิดวิเคราะห์ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

2. ควรมีการจัดการเรียนการสอนโดยใช้กรณีศึกษากับการคิดด้านอื่นๆนอกเหนือจากการคิดวิเคราะห์ เช่น การคิดวิจารณ์ การคิดแก้ปัญหา เป็นต้น

บรรณานุกรม

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*.

กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

ชัยอนันต์ สมุทวณิช. (2552). *ก้าวทันการคิดวิเคราะห์*. กรุงเทพฯ: พี.เพลส.

ชูวิทย์ ไชยเบ้า. (2552). *ศึกษาวิธีการสอนแบบกรณีศึกษาที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาสังคมวิทยาเบื้องต้นเรื่องวัฒนธรรม*. สืบค้นเมื่อ 27 ตุลาคม 2561, จาก <http://eduweb.kpru.ac.th/pdf/rs15.pdf>.

ดารกา วรรณวนิช. (2549). *ยุทธศาสตร์การสอน (Teaching Strategies)*. เอกสารคำสอน. กรุงเทพฯ:

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ติศนา เขมมณี. (2555). *ศาสตร์การสอน : องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ (พิมพ์ครั้งที่ 6)*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ธัญวลัย กุลวงษ์. (2558). *การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เรื่องวิกฤตการณ์สิ่งแวดล้อมด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาและการแก้ปัญหา (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท)*. นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร.

บรรจง แสงนถาวรณ. (2556). *การพัฒนาทักษะการอ่านคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยการประยุกต์ใช้เทคนิคการสอน KWL Plus (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท)*. นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร.

ประจวบ เพิ่มสุวรรณ. (2552). *ความพึงพอใจของนักศึกษาต่อการเรียนการสอนโดยใช้วิธีกรณีศึกษา*. สืบค้นเมื่อ 5 ตุลาคม 2561, จาก

http://www.bu.ac.th/knowledgecenter/epaper/may_july2010/pdf/page37.pdf.

ประพันธ์ สุเสารัจ. (2540). *“กระบวนการกลุ่ม” ทฤษฎีการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.

พงษ์ยุทธ กล้ายุทธ. (2552). *กรณีศึกษากับพัฒนาการเรียนการสอน (Case study and Teaching & Learning Development)*. *วารสารพัฒนาการเรียนการสอนมหาวิทยาลัยรังสิต*, 3(1), 60-65.

- พิชณะ กัณธิยะ. (2559). การพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบบันได 5 ขั้น วิชาวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาดุษฎีบัณฑิต). เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.
- โรงเรียนมาแตร์เดอีวิทยาลัย. (2561). แผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษาปีการศึกษา 2561. กรุงเทพฯ. วรุฒน์ อินทฤทธิ. (2558). ผลของการเรียนการสอนสังคมศึกษาโดยใช้วิธีการศึกษาที่มีต่อมโนทัศน์ประชาธิปไตยและความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาดุษฎีบัณฑิต). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วันเพ็ญ สุลง. (2561). การเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาเพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ วิชาการบริหารงานคุณภาพ ในองค์การ ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ชั้นปีที่ 2. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาดุษฎีบัณฑิต). กรุงเทพฯ: วิทยาลัยครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- วินัส แก้วประเสริฐ. (2556). การศึกษาผลการคิดวิเคราะห์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแบบอีเลิร์นนิ่งโดยใช้การเรียนการสอนแบบกรณีศึกษา ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาดุษฎีบัณฑิต). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ศิริระ สัตย์ไพศาล. (2556). ผลของการใช้กรณีศึกษาจัดการเรียนการสอนในรายวิชา IMG462 สัมมนาการจัดการอุตสาหกรรม สาขาวิชาการจัดการอุตสาหกรรม คณะบริหารธุรกิจ. กรุงเทพฯ: คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- สุคนธ์ สินธพานนท์และคณะ. (2545). การจัดการกระบวนการเรียนรู้: เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพฯ: อักษรเจริญทัศน์.
- สุพัตรา ตาดม่วง. (2558). การดำเนินการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนโรงเรียนบ้านหนองหว้า สำนักงานเขตพื้นที่การประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 (วิทยานิพนธ์ศึกษามหาบัณฑิต). ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- Herreid, C. F. (1999). Dialogues as Case Studies : A Discussion on Human Cloning. *Journal of College Science Teaching*, 28(4) : 245.
- Roger, Carl. R. (1959). "A Theory of Therapy, and Interpersonal Relationships, as Developed in the Client-Centered Framework", in S. Koch, *Psychology: A Study of Science*. New York: McGraw-Hill.